

Govor ministra za javno upravo Rudija Medveda ob Svetovnem dnevu spomina na žrtve prometnih nesreč 2019

Ljubljana, Rdeča dvorana v Mestni hiši,
Sobota, 16. november 2019

Spoštovani svojci žrtev prometnih nesreč, spoštovana predstavnica Evropske komisije (Alisa Tiganj), spoštovana državna sekretarka ministrstva za zdravje (Simona Repar Bornšek), spoštovani predsednik Zavoda varna pot (Robert Štaba), spoštovani predstavniki ministrstva za infrastrukturo, ambasadorji, spoštovani prejemniki zahval in nagrad, cenjeni gostje....

Izredno počaščen sem, da ste me povabili na tako pomemben in čustven dogodek ob Svetovnem dnevu žrtev prometnih nesreč, ko se še posebej poklonimo in spomnimo vseh umrlih, vseh src, ki so ugasnila na cestah, v prometnih nesrečah, pa tudi tistih, ki so bili v prometnih nesrečah poškodovani.

Te dni pogosto beremo ali slišimo na radijskih sprejemnikih strašljive statistike: da po ocenah Svetovne zdravstvene organizacije na svetovnih cestah letno umre približno 1.24 milijona udeležencev, na dan dnevno to pomeni smrt najmanj 3.390 oseb. Poškoduje se do 50 milijonov ljudi, pet milijonov pa jih za vedno ostane invalidnih. 59% umrlih na cestah je starih od 15 do 44 let. Slovenske ceste so od leta 1991 do 2019 zahtevale 7.526 življenj, 295.665 ljudi pa se je v prometnih nesrečah hudo telesno poškodovalo. Verjetno ni družine v Sloveniji, ki na cesti ne bi izgubila sorodnika, prijatelja, znanca. S kakšno bolečino, žalostjo, globokimi ranami, se ob takšni tragediji soočate vi, njihovi najbližji, si ne moremo predstavljati. Vemo le, da še toliko toplih besed, pomoči okolice ne more zaceliti prizadejanih ran.

V takšnem trenutku, bi želeli zavrteti čas nazaj, a ga žal ne moremo. Izredno sočustvujem z vsemi, ki trpite zaradi tega. Vsako vzeto življenje v prometu je kruto in grobo opozorilo, da se to ne bi smelo zgoditi.

Priznam, da sem kot oče vsakič trepetal, ko je hči odšla kam z avtom in prišla kasneje domov, kot sem pričakoval. Želim si, da staršem ne bi bilo treba doživljati takšnega stresa in bi lahko bolj zaupali v varnost udeležencev prometa. Ko se dnevno vozim iz Zagorja v Ljubljano in nazaj, doživljam naše ceste – po eni strani občudujem lepote, ki jih obkrožajo, a na drugi strani se zavedam zahtevnosti in zbranosti, ki jo po dolgem delovnem dnevu zahteva vožnja. Redka so jutra, ko na radiju ne bi bilo opozoril o zastojih zaradi prometne nesreče. Kaj je razlog? Objestnost, nestrpnost, prehitra vožnja in nespoštovanje vseh udeležencev v prometu, to so glavni razlogi za prometne nesreče. Pa tudi verjetno preveč avtomobilov in povečan promet v jutranjih ali popoldanskih konicah, hitenje na različne lokacije, lovljenje obveznosti.

Alkohol je žal na naših cestah ubil preveč ljudi ter prevečkrat opisuje našo prometno kulturo ter naše vedenje. Žal sta, po moji oceni, strpnost in kultura tisti, ki sta v Sloveniji v prometu še zmeraj na nizki ravni ali vsaj na nezadovoljivi ravni. Ko bomo to uspeli dvigniti, in se bodo vsi vozniki zavedali svoje odgovornosti, da nas objestnost in kršenje predpisov lahko staneta življenja ter, da lahko podobno ravnanje stane življenja drugih, ali pa ga jim popolnoma spremeni, takrat bomo lahko bolj optimistični glede prometne varnosti na slovenskih cestah. Naš cilj mora biti, da ni prometnih nesreč, kajti prometno nesrečo povzročimo mi, ljudje, nespametna ravnanja in neprevidnost voznikov. Pri tem ni popravilnih izpitov. Tega bi se morali dobro zavedati in se vedno znova vprašati, ali smo storili vse, da ne bomo povzročitelji in vzrok prometne nesreče? Smo odgovorni vozniki?

In kaj sploh lahko storimo mi, institucije, organizacije? Kako lahko dosežemo, da bo nesreč manj in naša vožnja varnejša?

Najprej moram izreči zahvalo vam –Zavodu Varna pot za vse aktivnosti in prizadevanja za zmanjševanje števila prometnih nesreč. Hvala tudi vsem ostalim glasnikom, ki s številnimi akcijami, opozorili, projekti, opozarjate udeležence v cestnem prometu na pametno, varno in odgovorno vožnjo.

S tem naredite izjemno delo. Izredno pomembno se mi zdi, da ta opozorila širite tudi med najmlajše - v vrtce in šole in otroke učite, na kaj morajo biti pozorni, ko so udeleženci v prometu. Tudi vlada RS preko Agencije za varnost prometa spodbuja programe, izobraževanja in ozaveščanje na tem področju – tako s preventivnimi akcijami, kot tudi preko samega izobraževanja voznikov.

Varna mobilnost predstavlja eno od glavnih razvojnih področij družbe, mobilnosti ter gospodarstva, ki ima temelj že v Beli knjigi EU in številnih drugih nacionalnih, EU in drugih mednarodnih dokumentih. Na Ministrstvu za javno upravo smo prepoznali, da nevladne organizacije nimajo dovolj možnosti za profesionalizacijo in opolnomočenje kadrov, ki izvajajo aktivnosti na tem področju, zato naša Služba za nevladne organizacije prek **javnega razpisa za razvoj in profesionalizacijo nevladnih organizacij in prostovoljstva** spodbuja organizacijski razvoj in profesionalizacijo kadrov za izvajanje preventivnih programov na tem področju. Konzorciju, ki ga sestavljata Zavod Varna pot in Zveza združenj šoferje in avtomehanikov Slovenije (ZŠAM) tako pomagamo pri profesionalizaciji kadrov za **zagotavljanje trajnega izvajanja varne mobilnosti skozi program »Živimo Vizijo NIČ«**, ki omogoča kontinuirano, aktivno, celovito in koordinirano delovanje na področju varne mobilnosti na celotnem ozemlju Slovenije.

Vizija konzorcija je doseganje cilja »vizije nič« (konkretnije -50% zmanjšanje najhujših posledic prometnih nesreč do leta 2030 ter uresničenje nič mrtvih ter nič hudo telesno poškodovanih oseb v prometnih nesrečah, do leta 2050). Zasleduje štiri strateške cilje: zagotoviti dolgoročno sistemsko rešitev za izboljševanje rezultatov na področju varne mobilnosti, doseči bistveno povečanje osveščenosti posameznikov in organizacij na področju varne mobilnosti, skozi izvajanje preventivno-izobraževalnih aktivnosti doseči predvsem ustrezno osveščenost mlajših generacij, pa tudi vseh ostalih posameznikov iz različnih družbenih sfer ter na ravni države doseči najvišje standarde pri zagotavljanju varnosti najšibkejših udeležencev v prometu – šolskih otrok. **Ministrstvo za**

javno upravo pri vsakem partnerju financira eno delovno mesto z namenom profesionalizacije obeh organizacij, da bosta lahko uspešno in učinkovito dosegli in izvajali svoje naloge in zastavljene aktivnosti.

Delovanje konzorcija podpirajo tudi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Agencija za varnost prometa, Policija in Evropsko združenje žrtev prometnih nesreč ter ostale mednarodne in vladne organizacije, ki so podpisale Zavezo Viziji NIČ.

Na Ministrstvu za javno upravo se zavedamo, da **zmanjšanje števila vozil** v prometu pomeni večjo varnost, zato spodbujamo zaposlene k uporabi električnih vozil v souporabi za potrebe državne uprave. Gre za možnost souporabe avtomobilov Avant2Go, ki imajo pred ministrstvom tudi svoja parkirna mesta in jih zaposleni lahko uporabljajo. Zaposlene spodbujamo k uporabi službenih koles v delovnem času ter se odzovemo na potrebe glede parkirnih mest za službena in osebna kolesa. Enako postopamo tudi v primerih sanacij poslovnih prostorov javne uprave, s katerimi upravljamo ter v primerih sklepanja najemnih pogodb, če je želja uporabnika po zagotovitvi kolesarnice slednjo tudi zagotovimo. Seveda spodbujamo zaposlene tudi k uporabi javnega potniškega prometa, a prav to področje smo preveč zanemarili.

Tesno **sodelujemo tudi z občinami in upravnimi enotami**, ki jim prisluhnemo, če naletijo na kakšno oviro pri urejanju lokalnih cest in skušamo v sodelovanju z drugimi pristojnimi ministrstvi rešiti težavo. Zavedamo se, da se nekatere občine zaradi geografske lege soočajo z večjimi izzivi na področju urejanja vozišč kot druge - pa naj gre za ceste, kolesarske steze ali pešpoti, zato želimo to v prihodnje tudi to ovrednotiti in upoštevati pri stroških občin. Voznikom želimo **olajšati pot do pridobitve dokumentov, potrdil in ostalih informacij, ki jih potrebujejo, zato lahko na portalu eUprava** najdejo posebno stran, namenjeno prav njim. Tam so številne koristne informacije o tem, kako lahko vozniki registrirajo vozilo, vpogledajo v podatke o motornem vozilu, ki jih zanima, se seznanijo s prostimi termini za opravljanje vozniškega

izpita, na voljo imajo tudi učenje na spletu – varno v prometu. Po spletu lahko tudi podaljšajo veljavnost prometnega dovoljenja, oddajo vlogo za zaporo javne ceste ali izredni prevoz po javnih cestah, pridobijo Potrdilo iz skupne evidence kazenskih točk v cestnem prometu. Skratka številne storitve lahko opravijo hitreje in od doma. Da bi čim več mladih uporabljalo javni promet, pa smo jim omogočili, da lahko prek eUprave hitreje pridobijo subvencionirano vozovnico.

Kljub številnim aktivnostim, ki jih izvajamo, seveda prometnih nesreč ne moremo v celoti preprečiti, lahko pa jih omilimo in pomagamo pomoči potrebnim, zato smo lansko leto na portalu **eUprava v sodelovanju s Slovenia Transplant in Zavodom za zdravstveno zavarovanje RS** omogočili, da se lahko Slovenci in Slovenke za darovalce svojih organov opredelijo tudi elektronsko. Tako smo omogočali državljanom elektronsko storitev za opredelitev **darovanja organov po smrti**. V primeru darovanja organov gre za visoko etično dejanje, ki je v prvi vrsti namenjeno pomoči sočloveku in lahko reši marsikatero življenje. Sodelovanje je obrodilo že številne sadove in prepričan sem, da bomo s tem rešili marsikatero življenje.

Ja in spet smo pri življenju. Danes je dan, ko se vprašamo, ali so bile vse žrtve zaman ali smo se iz tega kaj naučili? Smo sposobni presekat in dvigniti kulturo v cestnem prometu? Biti odgovorni in strpni udeleženci prometa? Tukaj so naši najmlajši, ki bi samo radi šli peš ali s skirojem v šolo in domov, pa starejši, ki si želijo na drugo stran ceste v tempu, ki ga zmorejo, kolesarji, ki se želijo rekreirati in tekači, ki se morda v tem trenutku odpravljajo v naravo. Na cesti nismo samo vozniki. Zavedajmo se tega in bodimo odgovorni do okolice in družbe v kateri živimo. Naj bodo to naše vrednote, kajti prometno varnost in kulturo lahko izboljšamo samo sami.

Ob koncu bi se rad še enkrat zahvalil Zavodu varna pot za vsa prizadevanja in trud, ki ga vlagate v preventivo, izobraževanje mladih in druge aktivnosti, ki izboljšujejo prometno kulturo, še posebej pa bi rad izrazil

posebno zahvalo svojcem umrlih v prometnih nesrečah, ki kljub globoki žalosti, zberete moč in ste pripravljeni sodelovati pri mnogih dogodkih, ki nas opozarjajo in opominjajo na tragične posledice prometa.

Hvala vam.